

Motion till riksdagen 2022/23:1334

av **Karin Sundin m.fl. (S)**

Sjukersättning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialförsäkringssystemet behöver reformeras och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett första steg i reformeringen bör vara att utreda socialförsäkringens nivåer för sjuk- och aktivitetsersättning, i syfte att förbättra levnadsförutsättningarna för dem som uppbär ersättningen och att upprätthålla tilliten till välfärden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Den svenska socialförsäkringen är en viktig del av det offentliga trygghetssystemet och har stor betydelse för enskilda, för arbetsgivare och för samhällsekonomin. Den utjämnar skillnader mellan olika tider i livet för människor och mellan grupper av människor. En välfungerande socialförsäkring förebygger sociala motsättningar och problem i samhället.

Vikten av en fungerande socialförsäkring är just nu satt i blyxtbelysning. I en tid präglad av hög inflation och kraftiga prisökningar på el, drivmedel och livsmedel får många hushåll allt svårare att hantera sina utgifter. Svårast är det för människor som under lång tid har haft små ekonomiska marginaler. Till den gruppen hör de som lever på socialförsäkringen i allmänhet och de som lever på sjuk- eller aktivitetsersättning i synnerhet. Den höjning av nivåerna för sjuk- och aktivitetsersättningen som beslutats om för 2023 är lägre än inflationen och lämnar inget kvar i redan tunna plånböcker.

I en rapport från Inspektionen för socialförsäkringen (IFS rapport 2022:2) konstateras att bidragsnivåer och inkomsttak inom det svenska socialförsäkringssystemet inte har följt pris- och löneutvecklingen på många år. Under den studerade perioden, 1992–2018, har värdet av socialförsäkringen successivt urholkats och därmed har den ekonomiska standarden för dem som uppbär försäkringsersättningar successivt försämrats. Det gäller också de ersättningar som riktas till personer som har låg inkomst

eller som inte har och inte kan arbeta. Att ersättningarna antingen skrivs upp med prisutvecklingen eller anges i fasta belopp som justeras genom särskilda beslut innebär att inkomstskillnaderna ökat i perioder då reallönerna ökat. En rimligare ordning vore att ersättningarna för sjuk- och aktivitetsersättning indexeras. Sjukersättning betalas ut till personer som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning inte kan arbeta och inte kommer att kunna arbeta och som därmed har ytterst små förutsättningar för att på egen hand kunna förändra sin ekonomiska situation. I takt med att pensionerna har utretts och höjts och genom att beskattningen av pensionerna har förändrats har gruppen som omfattas av sjuk- och aktivitetsersättning halkat efter ännu mer.

Resultatet av denna utveckling märks när allt fler vänder sig till kommunerna för att få ekonomiskt bistånd eller till kyrkor och välgörenhetsorganisationer för att få mat för dagen eller skor till barnen. Resultatet kan, eller snarare kommer, på lång sikt bli minskad tillit till den allmänna välfärden och socialförsäkringssystemets konstruktion.

Mot denna bakgrund bör socialförsäkringssystemet reformeras. I ett första steg bör socialförsäkringens nivåer för sjuk- och aktivitetsersättning utredas i syfte att förbättra levnadsförutsättningarna för dem som uppbär ersättningen och att upprätthålla tilliten till välfärden.

Karin Sundin (S)

Denis Begic (S)

Matilda Ernkrans (S)